

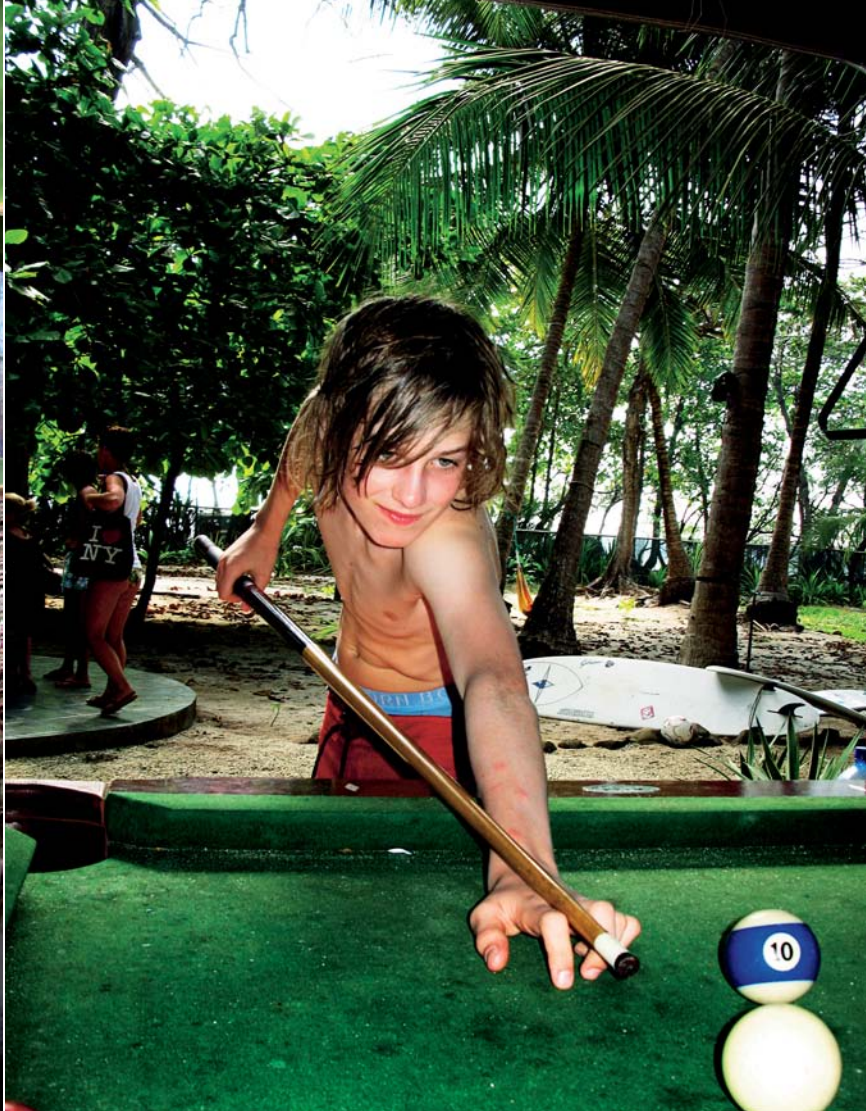
Daddy Cool

Perfekt pappa-VM går i Costa Rica

Ett antal månadslöner. 24 timmars resa, en väg. En av världens svåraste sporter. Vågor som dödar. Niclas Sjögren tog med sig sina två tonårssöner Josef och Joel och blev tvungen att fråga sig om det är värt besväret, risken och pengarna att resa till Costa Rica och ett av världens bästa surfställen.

AV NICLAS SJÖGREN

Jag deltar, som många andra fäder, i tävlingen ”VM i perfekt pappa”. Ni vet den där icke TV-sända tävlingen, den inofficiella varianten av curling. Den där man ideligen kämpar för att kunna konstatera att man var en lite, lite mer omtänksam farsa än grannen, polaren, klasspappan. En lite, lite bättre fränskild förälder än de där soffpotatisarna som inte gör något med ungarna. Denna tävling innebär, som alla tävlingsdeltagande läsare vet, alltid enormt ambitiösa resplaner. All den ångest du byggt upp som stressad, förnedrad all-inclusive Bamsek lubbspappa skall förlösas med exklusivare och mer exotiska resmål.

Thailand? Njae, känns väl ganska mycket 1900-tal, eller? Större utmaningar. Vi VM-deltagare skäddar längre bort. Vi jagar ju respekt från andra ganska ambitiösa föräldrar och då duger det inte med annat än stordåd. Långt bort och på gränsen till omöjligt. Eller: det ska i alla fall låta som väldigt sväruppnåeligt. Chamonix slår, som alla förstår, Åre. Goa slår Phuket. Stora Barriärrevet slår Rhodos. Azorerna slår Gran Canaria. Är det VM så är det. Och ett litet, litet tag till ser det ut som om Costa Rica slår det mesta. Inte länge till men ändå.

Och när vi tittar på aktiva semestrar har man tidigare kunnat hamna på prisballen i ”Perfekt pappa-VM” genom skidåkning på allt mer exotiska platser.

Men, sammanfallande med allt mer långväga resors ökande popularitet, har vågsurfing blivit den allenarådande subkulturen (alltså inte vindkite eller nån annan bastardvariant av den ursprungligaste av extremsporter) för den som söker det trendigaste bland trendsporter.

Inte minst för frusna svenskar.

Det är ett tydligt faktum att Sverige under de senaste åren sett ett dramatiskt ökande intresse för just surfing. Det är ingen slump att världens största surfklädesföretag, Quiksilver, nyligen öppnat konceptbutik i Stockholm på A-

läge. Det är heller ingen slump att Sverige nyligen begåvats med sitt första tvättakta surfproffs: Freddie Meadows. Som under vintrarna bor i just Costa Rica.

Det är heller ingen slump att det numera finns en alldeles äkta hard core surfbrädestillverkare i Sverige. Nord står visserligen inte och slipar och plastar brädor på hemmaplan i Älvsjö söder om Stockholm. Men designen är genuint svensk, kontoret ligger i Sverige och hela Nordgänget är flitiga gäster på de allt fler och allt mer legendomsusade svenska surfställena.

Något som knappast heller är någon slump är att det på bara ett par år dykt upp en handfull svenska researrangörer med surf på programmet. Xtravel,

Koala-surf och Friends of Alohas surfresearangemang är bara några av många exempel. Även arrangören Surfakademien har fått känna på den glupande surf- och reseaptiten hos svenska resenärer. Från akademiens franska surfresor utvidgades snart reviret till Costa Rica.

På den södra delen av Nicoya-halvön huserar nu Surfakademien i Villa Pochote, en ”surfranch” bara en slarvig kullerbytta från ett av Costas Ricas bästa surfspots.

Visserligen är den svenska surfcampsverksamheten inte inriktad på barn och ungdomar. Och det är en poäng i sig. Ni vet hur olidligt töntigt det kan bli för nybakade tonåringar att bli behandlade som nybakade tonåringar. På exempelvis Surfakademien lägger man inga fingrar emellan.

Här ställs vuxenkrav och här får man vara med om nära döden-upplevelser utan alltför finmaskiga skyddsnet. Här är farsan en i gruppen, på samma låga rang som ungarna. Här är det surfinstruktörerna som är auktoriteterna. Här blir farsan uppläxad lika hårt och självklart av ungarna som av instruktörerna.

”Du får inte paddla i vägen för den som ska eller har tagit en våg”.

”Lägg inte brädan med vaxet upp mot solen”.

Och så vidare.

Efter 24 timmars resande kan vi pusta ut på ett flygplatsnära hotell i huvudstaden San José. Det är en ljunnen kväll och vi släntar tvärs över gatan till en restaurang och får med oss en kalkonmacka tillbaka till hotellrummet.

Det är alltid lika skönt att bli inkastad i ett nytt sammanhang. Att somna och sjunka ner i den där medvetslösa jetlagsömn. Den där förvirrade känslan när jag vaknar klockan tre på morgonen och magen berättar att det midagsdags och blåsan förklarar att det definitivt är dags för dygnets första toabesök. Sen ligger jag där och klipper med torra ögon i mörkret. Övervåldigad över att allt gick så fort.

Från dreglande blöjbebisar till nästan vuxna på några andetag. Från ”en sked för pappa” till ”kan du bära den där tunga väskan, Pappa har lite ont i ryggen” på ett par ögonblick. Bredvid mig i rummet sover en långryggad 15-årig drasut, Josef, med basröst och en 13-årig skateboardåkare, Joel, som gillar pasta puttanesca. Vi är alla tre på jakt efter den perfekta vägen. Det perfekta ögonblicket. Den perfekta resan och ett litet äventyr. Och i det här sammanhanget är vi mer ett team än en farsa som far runt och bevakar, domderar, uppfostrar och bestämmer över ett par ungar. Det är en svunnen epok.

Idag räcker det inte med den faderliga auktoriteten för att vinna diskussionerna. Idag krävs retorik, list och inte minst logiska resonemang. En mer jämlik situation helt enkelt. Om vi ska upp 05.30 duger det inte med att vi ska upp för att pappa har bestämt det. Diskussionen kan låta ungefär så här:

”Men jag är svintrött. Jag vill ha sovmorgon”, säger 15-åringen som alltid är svintrött och alltid vill ha sovmorgon.

”Varför ska vi alltid upp så här tidigt?” säger 13-åringen som alltid använder alltid i sina frågor.

”Därför att det mindre crowded och bättre vågor”, säger pappan som alltid inleder sina svar med därför.

”Varför är det bättre vågor?” frågar 15- och 13-åringen som alltid ställer följdfrågor.

”Därför att dyningen, som kommer av stormar i Norra ishavet, blir bättre vågor här innan nån vind kommit igång och rört till havet. I bästa fall får vi en

off shore-vind, det vill säga en frånlandsvind som trycker emot vågorna och gör att de håller upp bättre och blir brantare. Dessutom visar tidvattenschemat att tidvattnet kommer att vara perfekt höjd vid kvart i sextiden, ungefär, i morgon bitti. Vill ni surfa några av världens bästa vågor eller vill ni ligga och slösova bort en semester som kostat mig 60 lakan? Capisc?” säger Pappan lätt forcerat.

”Ok”, säger barnen då. ”Men du behöver inte låta så jävla gnällig.”

Bensinen kostar ungefär en femma litern och vår fyrhjulsdrevna japanare morrar förtroget när vi borrar oss genom landet. Första siktet är inställt på vulkanen Arenal, ridtur och canopyåkning, det vill säga linbana i trädkopparna i djungeln. Det är den perfekta mjukstarten på en vistelse i tropikerna. Vi ojar oss över papegojor, vildsvin, fjärlar, fåglar och så håller vi på att köra över nån slags silkesapa. Det är så exotiskt det kan bli och vi tittar och oj, oj. Och så åker vi vidare och tittar. Och oj, oj. Och så mailar vi hem och oj, oj vad mycket djur det var här. Så långt är Costa Rica-resan som vilken annan resa som helst i djungel och den omvälvande överraskningseffekt det innebär att se exotiska djur och växter samt att känna dofterna och höra ljuden. Men det är egentligen inte några upplevelser utöver de man kan få var som helst i världen där klimatet är tropiskt eller subtropiskt.

Det är dags att ta sig ner till Stilla Havskusten. Santa Theresa och vårt surfcamp.

Surfing är världens kanske svåraste sport. Där man i tennis, golf och de flesta andra idrotter efter misslyckade försök bara kan kasta upp en ny boll och serva eller pegga upp en ny och slå handlar de misslyckade försöken i surfing om ganska brutala tillkortakommanden. Att spolas med skummet från en stor bruten våg tillhör de där skräckblandade ögonblicken som är så fantastiskt bra för ödmjukheten.

Dessutom är ju surfing de facto en ganska farlig sport. Det finns enormt mycket fara förknippad med vågigt strömt vatten. Plus att en surfbräda med fena och leash (fångrem) innebär enormt många möjligheter att slå sig mer eller

Surfcamps med svenska arrangörer

- surfakademin.se (har surfcamps i Frankrike, Costa Rica och Maldiverna)
- koala-surf.com
- friendsofaloha.com
- surfcamp.se
- surfersparadise.nu
- xtravel.se
- lapointsurfcamp.com

mindre fördärvad. Alla som någon gång varit ute i stora vågor har upplevt en överväldigande förståelse för hur det känns att drunkna. Alla som någon gång surfat har någon gång slagit sig När vi befinner oss på surfcampen blir vi också ganska hårdhänt påminda om riskerna.

Henio Skaldin, Sveriges mest meriterade surfare, visar en morgon upp en bringa som är helt sönderbränd av blue bottles, en manetliknande varelse som emellanåt invaderar tropiska vatten. Han har surfat precis där vi surfat hela tiden sen vi kom till Santa Teresa. Henio som för övrigt vinner longboardklassen i den lokala surftävlingen som försiggår på ”vår” strand. En tävling där en av deltagarna drunknar inför ögonen på publiken.

Freddie Meadows, surfproffset, bor bara ett stenkast neråt stranden. Han hoppar på kryckor efter att ha fått in nån elak havsvattenburen infektion i kroppen under en surfresa i Marocko. I alla stora hav finns det mäniskoätande hajar. Listan över faror kan göras längre, men ni förstår nog redan nu: surfing är inte ofarligt. Men är det ”Perfekt pappa-VM” så får man lägga manken till.

Ibland när man reser får man den där starka långtbortakänslan. Det liksom vimsar till och blir som på film. Starkast blir det om man är och nosar på sånt som känns avlägset redan hemma. Men ändå lite familjärt.

Så snart vi bokat biljetterna till Costa Rica, cirka ett halvår innan avresa, började vi upptäcka den enorma fruktströmmen. Ananas, bananer och andra tropiska frukter är inte sällan importerade från just Costa Rica, men det var inget vi tänkt på förrän vi föresatt oss att åka dit. Det är som när man köper

en Audi A6:a och det plötsligt känns som om det är Sveriges vanligaste bil.

När man strosar runt i Costa Rica blir långtbortakänslan apstark och otroligt skön. Det är exotiskt att vakna till vrålapors tjoande. Det är lite hisnande att höra en cocosnöt dunsa i backen när man ligger i en hängmatta alldeles intill. Första gången man snubblar på en tvåmeters leguan i utomhusköket ökar pulsen och det mentala avståndet till tryggheten i hemmahamnen.

Cikadornas svirrande under ljumma svarta stjärnglimrande kvällar. Hibiskus. Eremitkräftor och vattenloppor. Doften av förmultnande bananblad. När tvättbjörnarna för femte natten i rad tömt soptunnan på campen blir man inte ens irriterad, bara uppfylld av långtbortakänslan.

Det är drygt 27 grader i luften. Och vattnet. Vilket känns nära den optimala trivseltemperaturen för en homo sapiens. Vi har stretat oss ur sängarna redan 05.30. Före soluppgången, utan ovanstående diskussion. Gryningsljuset letar sig genom palmbladen. En vrålapa slänger sig nonchalant genom lövverket. Ett gäng gamar har hittat en ilandfluten jättesköldpadda och cirklar nu ovanför stranden. Jag, 15-åringen och 13-åringen tar en macka i flykten, var sin surfbräda under armen och går lite forcerat ner till stranden.

Vinden är svag off shore. Vattnet är tomt på tvåbenta varelser. Och livet är precis som det alltid borde vara på nyårsafton. Vi letar reda på en utåtström och paddlar ut till där vågorna bryter. Efter fyra surfskoledagar och åtskilliga kallsupar, skräckupplevelser samt en del frustration har vi fått skaplig koll på oss själva, vågorna och brädorna.

Vi har torrpaddlat, vi har övat upphopp på stranden och vi har burit brä-

dor till fulländningens rand. Vi har stegvis tagit oss över det allra första nybörjarestadiet. Vi slipper numera bli ilandspolade. Vi slipper bli dränkta i vitvattnet på vägen ut. Vi paddlar inte längre i vägen för varandra.

Jag tar den andra vägen i det första setet. En, två, tre, fyr, fem vägvinnande paddeltag. Fram och ner med överkroppen mot brädans nos och sen ett distinkt frånskjut med armarna. Jag slänger fram ben och underkropp. Ett tryggt brett avstånd mellan fötterna mitt på brädan. Jag känner den hisnande sensationen när underlaget, tonvis med vatten, reser sig under mig, sveper mig med och ger mig chansen att balansera rörelseenergin.

Det är så komplicerat att allt annat än fokus på ögonblicket trängs undan. Det är en återfödelse. Jag är tillbaka i vattnet i livmodern, jag är delfinen som evolutionen kan göra människa av. Mitt sinne imploderar i eufori. En grön vägg reser sig framför mig medan det vita skummet kollapsar bakom. Jag följer med down the line och släpper inte vägen förrän den bara är en obetydlig hög med skum alldeles intill stranden. Jag trampar till bak på brädan, vänder den i vattnet medan jag lägger mig tillrätta och börjar paddla ut igen. Adrenalinet klingar metalliskt i tinningarna. Jag andas hårt men djupt. En kall tung förnimmelse, som en brandhjälm i mässing, lägger sig över huvudet och nackhåren reser sig. Jag ryser.

13-åringen har också tagit en våg och surfar nu rakt in mot stranden. 15-åringen sitter lugnt utanför där vågorna bryter och väntar på nästa set. En flock pelikaner glider förbi, vingpetsarna snuddar vattenytan och jag blir lite gråt-mild.

När vi sätter oss till rätta på brädorna alla tre utanför impact zone ser jag den där giriga blicken i ögonen på min avkomma. Jag förstår att de förstått. De har totalt hajat att ögonblicken är förgängliga. Inte minst de där nästan fulländade ögonblicken.

Costa Rica

Costa Rica är ett land som skiljer sig markant från resten av Centralamerika. Till skillnad mot i grannländerna, har den costaricanska befolkningen haft lyckan att leva i fred och demokrati sedan 1948 då landets militär avskaffades. Den sociala och ekonomiska utvecklingen är långt framskriden och av de latinamerikanska länderna är det endast Uruguay och Argentina som placeras högre på UNDP:s årliga index för mänsklig utveckling. Costa Rica har dessutom den högsta förväntade livslängden (77,9 år) i hela Latinamerika. Utbildningsnivån är mycket god och strukturen på landets näringsliv har moderniserats i snabb takt. Hela 5 % av världens samtliga kända djur- och växtarter uppskattas vara representerade inom landets åtskilliga naturreservat som varje år lockar strida strömmar av internationella turister. Dock existerar fortfarande fattigdom och arbetslöshet; och statens finansiella situation präglas av ett kroniskt budgetunderskott samt en växande skuldbörda. (källa: Sveriges ambassad)

På samma sätt som pudersnön bara ligger orörd en viss tid, på samma sätt förhåller det sig med vågor. Höjden på tidvattnet är bara optimalt vid ett par tillfällen varje dygn. Och då måste såklart våghöjden stämma överens med det. Dessutom är off shore-vinden en förutsättning för den där helt cleana rullande tunnan till våg. De har fattat och kanske innebär det att jag förstört resten av deras liv?

I och med att livet aldrig är så bra som när du kommer med en grön våg kommer deras liv att från och med nu kännas ofullständigt så länge de inte står på den där gröna vägen. Och med tanke på att de startat sin surfkarriär så sent kommer ingen av dem att kunna försörja sig på surfing. Och med tanke på att

artiklar av detta slag knappast inbringar såna inkomster att arvet efter dylika skribenter förändrar barnens ekonomiska verklighet kommer deras liv att vara en ständig, fåfång längtan till detta fulländade.

Vi befinner oss mellan två vågset. Det är morgon i paradiset. Det är nästan olidligt vackert. Jag är gråtfärdig av lycka. Att få dela detta med mina barn är lugnt världens bästa upplevelse. 15-åringen avbryter min tankegång

– Det här är lugnt världens bästa.
Han preciserar inte mer än så och det behövs inte. Sport, upplevelse, dag, ögonblick? Världens bästa nånting är det i alla fall.

När armarna är som fyllda med trögflytande betong och jag har revbensskav där bringan legat mot brädan tar vi oss i land. Det blir en snabb frukost innan vi ska ut och fiska till nyårssupén. Och det nappar.

Kaptenen tar båten runt ett rev mitt ute i ingenstans och det hugger gulfnad tonfisk. Den största, på tio explosiva kilo, gör ett tappert tiominuters-försök att kämpa emot men snart sitter huggkroken i nacken på det spolformade muskelpaketet. 13-åringen kontrollerar nogga att den inte plågas i onödan, utan avlivas innan vi lägger ner den i ett fack mitt på babordssidan. Som om tonfiskspektaklet inte skulle varit nog dyker det efter halvannan timme upp knölval intill båten. En trivsamt galen mamma med fjolårskalv. De hoppar och blåser och dyker och vi frågar kaptenen om det är speciellt hajrika vatten men han skakar på huvudet. Snabbare än han hinner säga ”whale protection area” har 15-åringen och jag kastat oss i vattnet. Och med lite god vilja skulle vi kunna säga att vi faktiskt simmat med knölval. Som närmast var vi kanske 10 meter men det är inget vi skulle avslöja annat än under vapenhot.

Vi får tonfisken filead av de lokala fiskarna. Några råa bitar doppar vi i deras hemmagjorda ceviche-sås, som för övrigt förvaras i resterna av en tvåliters vattenflaska. Vi kommer hem till campen och hinner med ett mer än timslångt yogapass. Vår debut i dessa sammanhang. Det går bra ända till det avslutande oooooohhhmmmm-et. Då spricker vår lilla familj upp i lite tonårsfniss.

Vi bor ett femtontal personer på ranchen. Det är backpacker de luxe-stämning. Resvana, unga, ofta välbärgade vackra människor. För övrigt samma typ av människor som befolkar den lilla surfbyn Santa Teresa. Unga, fräscha, friska, solbrända, vältränade. I surfshorts nerklädda människor från den rika delen av världens alla hörn. I denna exklusiva melting pot har min familj smugit sig in. Min familj plus kompisfamiljen Hyland som också fastnat för den där drömmen om never ending summer.

Dagarna rullar oss som vågor obevekligt närmare hemresan. Jag gläds och förvånas en smula över den kärleksfulla stämningen i min familj. Ja, nästan ömma stämningen. Vi tar mer i varandra. Vi skrattar mer tillsammans. Vi surfar en och annan väg tillsammans. Vi är ganska nakna upplevelsetörstande grabbar.

Det existerar knappast någon hierarki längre. Vi är som en... som en... ja som en familj skulle man kunna säga. Det är ögonkast med glimt i ögat. De interna skämten växer till sig i omfång. Tonåringarna har knappt ens suckat över pappans tillkortakommanden på flera veckor. Den självklara omtanken om varandra. Inte ett ont ord växlas. Jag tjarar inte om mat. Sovtider. Kläder. Solkräm. Läxor. De gnäller inte om att jag är pinsam. Nada friktion.

Visserligen börjar väl åtminstone 15-åringen bli en anings trött på mitt tjat om att ”jomen, vi är ju som polare nu, jag och mina barn” så fort man träffar nån som påpekar hur härligt det verkar att resa med sina (stora) barn. Men mina tonåringar är så

stora nu att dom kan spela med i det där sociala spelet som innebär att man upprepar sig fem gånger om dagen. Utan att himla med ögonen eller sucka. Det är väl också sånt man säger för att påskina att man har den där perfekta otvungna kontakten med sina tonåringar. Det är väl sånt man som pappa vill tro om sig och sin avkomma när man tävlar i pappa-VM.

Frågan, som plötsligt far genom huvudet när vi kliver på planet i Miami, har ett bekant tema:

”Hur ska jag kunna toppa Costa Rica-resan?”.

Konkurrensen, som alla vet, hårdnar ju för varje resa. ☹

Allt du behöver veta inför resan

Att ta sig dit

Priset börjar på runt 9 000 kronor t&r Stockholm-San José. Alla stora flygbolag erbjuder på något sätt rimliga resor. Vi flög KLM/Martin Air via Amsterdam och Miami. SAS har linjer via New York. Iberia Airlines flyger direkt från Madrid. Surfakademins 10-dagars camp kostar cirka 11 000 för helpension. Då ingår halvpension, transfer San José, brädor, lektioner, skönt häng, ranchens häst och lite till.

Fakta om landet

Antal invånare: 4,4 miljoner (2006)

Statsskick: Republik, enhetsstat.

Yta: 51 100 km²

Huvudstad: San José: 336 800 invånare.

Folkgrupper: vita 87%, mestiser 7%, svarta 3%, kineser 2%, indianer 1%
Läs- och skrivkunnighet: 96 procent
Högsta berg: Cerro Chirripó (3 820 m ö h)
BNP per invånare: 4 874 US dollar (2006)
Valuta: Colon, men USD funkar överallt som betalningsmedel.
Språk: Spanska är officiellt språk.
Viktigaste exportvaror: Elektroniska komponenter, bananer, kaffe.
Invånare per kvadratkilometer: 86,1
Religion: Katolicism; växande minoritet av protestantiska väckelserörelser, traditionella inhemska religioner.

Costa Rica blev självständigt från Spanien 1821.

Surfing i Sverige

Surfing i Sverige är absolut inte i världsklass. Men emellanåt rullar surfbara vågor mot våra kuster. Mest beryktade spotsen är:

- **Torö Stenstrand, söder om Stockholm i Nynäshamns kommun.**
- **Salusand, Norrlands och Ö-viks mest berömda strand i surfkretsar.**
- **Höglint. Gotland.**
- **Vik, fiskeläge utanför Simrishamn.**
- **Åsa, Norr om Varberg.**
- **Mats väg, Väddö norr om Stockholm.**

Vill du veta mer om svenska surfspots, kolla: www.wannasurf.com